

A Magritte-vázlatok

A tűz felfedezése

Lángol a tuba felszíne, a légmozgás jobbról balra mozgatja a lángokat. A tűz ugyan furcsállja, de élvezi, hogy a fémet is elégeti. A hangszert minden hang elhagyta. A belsejében, ahol a kiáramló levegő egykor rezgő hangfoszlányokra bomlott, most hőség van, csend és semmi pánik.

Az óriás

Fűgás kőfal előtt levéllombú fa, az ég tiszta, a pusztaságon keskeny patak rohan át. Erről fa, a túlparton rózsaszín függöny áll, színe a vízben tükröződik. Az előtér barna talaján elszórt kövek. Minden olyan kicsi, csenevész és hallgatag. Innen nézve semmi nem óriás.

A terapeuta

A gyógyító mester füves buckán ül, kezében bot, másfelől tarisznya, sötét nadrág, elnyűtt cipő. Fölül a teste helyén nyitott kalitka, két galamb békésen turbékol benne. Kendője barna, a kalitka tetején sárga szalmakalap. Nem gyógyíthat máshogy, teste börtönéből saját szabadságát adja.

A meditáció

Éji tengerparton három gyertya kúszik, kígyózva haladnak a homokban. Az ég tiszta és selymes, akár a homok. Testük viasza könnyű és puha, pislákoló fényük maguknak világít. A sötétség a fényre gondol, a fény a sötétségre, s azt reméli, hogy mindkettő ugyanaz a gondolat.

Suzanne Spaak

Esti tájban kőasztal, rajta nyitott könyv, melynek bal lapján Suzanne fekete-fehér képe, szemben bárányszőnyeg égboltozat. A könyv előtt talányos tojás pihen a vörös drapérián, s egy zöldellő ág is helyet kap. Egy ember, kinek az élete felhőtlen lett volna, ha nem keresi a szomorú mélységeket.

A geometria szelleme

Félrehúzott függöny előtt nagy testű kisgyerek tartja karjában kicsiny testű anyját. Mintha a szentképek világa kerülne elénk, ahol minden tekintet mögött a biztos túlvilág lebeg. De nem néznek egymásra, a kapcsolat köztük régen elveszett, csak az illúzió maradt, a te meg az én.

Ez egy darab sajt

Kék háttérre festett lágy sajt szelete a képen, amely aztán sajtartó üveg-bura alá került. Ez egy darab sajt, semmi más. Ne gondoljuk azt, hogy festmény, hogy hiába törne ránk az éhség, nem jutnánk vele sokra. Csak a sajtra koncentráljunk, és hamarosan érezni fogjuk lassan gomolygó, érett illatát.

A lefestett tárgy: a szem

Fekete vászon közepén széles lyuk, melyen át arc részletét látjuk, a szemöldök ívét, kis hajfonatot és a kék szemet. Ez a széles lyuk lehetne egy in-nenső szem retinája, s akkor mi a szem belsejéből figyelnénk. Minden csak nézőpont kérdése, ha egyáltalán tudjuk, melyik a miénk.

A dialektika dicsérete

A ház szélső ablaka tárva, balról az ég, s vörös vakolat keretezi. A szoba belsejében egy másik házat látunk, kettős szintjére kevesebb fény esik. Ház a házban, beszéljünk erről, s könnyen lehet, soha nem látott terepre tévedünk. Bármely gondolat lehet fényesebb a másiknál.

Georgette

Georgette az életem legmélyebb titka, ha nem létezne, nem láthatnám vele a világot. Mint egy betelni sosem tudó pohár. Körötte jár minden gondolatom, a kesztyű, a gyertya, a galamb, a kulcs és a levél. Ha képességeim határára érek, ő akkor is csupa rejtély marad.

Képes ifjúság

Az út az az idő, amit az emlékezet bejár, s föleleveníti a múlt pillanatait. Csendes nyári délután, az ég könnyű, a fű zöld. Elindulunk a múltba, s amíg a képek vezetnek, nem lehet semmi bajunk. Az ég kék, a fű harmatos, bejárjuk az emlékezet tiszta tájait.

Az ábrázolás

Meztelen női test, a bordák alsó ívétől a comb aljáig csípőre feszülő keretbe szorítva. Nem tudjuk, hogy talált a természet erre a formára, de kétség-telen, a férfiba el nem múló érzéseket táplált. Olyan selymes finomságot, ami már önmagában is külön gondolat.

A fekete zászló

Az ég eddig csak madarak szálltak, s most eltölti a repülő testek madarat utánzó formavilága. A föld sötét, a horizonton eltűnni látszik a kevés fény. A halál új ruhába öltözött, de minden hiába, a levegő ugyanúgy mozgatja a fekete zászlót, mint mikor madarak röptétől támadt föl a szél.

Bel canto

Távoli havas házak, a nap téli fényét szórja rájuk. Bel canto, bel canto, üvöltik a formátlan tárgyak, és úgy magasodnak szemünk elé, hogy végül a napot is eltakarják. A tökéletességre való törekvés legtöbbször magát a tökéletességet tünteti el azzal, hogy kizárja a hirtelen született egyedi gondolatot.

Az invázió

Az áttört szobafal mögött a tenger kéklő sötétje árad, s ez a sötét megszállja a meztelen női alakot. A has alatt még élethű teste látszik, ám mellől fölfelé sötét gipszfigura lett, üres szemei eltűntek a világból. Ha a borzongás lassan járná át a testet, így haladna színről színre benne.

A csók

Zöldellő síkság elszórt bokrokkal, ám közepén formátlan lyuk támad a képen, és egy kietlen sivatag sárga távlata tárul elénk. A sivatag majdnem üres, kövek jeleznek valami távoli irányt. A zöldben nyugalom van, de a csók emléke felidézi, hogy követned kell a nyomát.

A jövő

Üres szoba ajtaja nyílik a tenger felé, a résen át egy felhő lép a szobába, árnyékát a falra veti. A jövő csupa rejtély, s csak a képzelet tudja feltölteni üres helyeit. A jövőről annyi azért tudható, ha felhő lép a szobába, más idők járnak, itt van, most múlik: ez a jövő.

A nyár lépcsői

Báránfelhők fürdenek az égen, távoli hegyek vonala a horizont. Az ég, a fű, a föld kockákra bomlik, s a nő teste is darabos. Alul gipsz, fölül élő, mégis mindkettő torzóban marad. A nyár úgy telik, mintha tudná, hogy fénye ragasztja össze az egymástól elszabadult formákat.

Az üvegház

Férfi áll a tenger előtt, merően néz a messzeségbe. Arcát nem látjuk, hátal áll nekünk, zakója finom, meleg szövötű. Ám az arca mégis föltűnik a tarkója fölött, s ami láthatatlan, most a képünkbe bámul. Vajon mi lehet a tenger másik oldalán, amit ugyanígy nem láthatunk?

A jelen

Vad madár áll a szirt fokán, éles körmei kövekbe marnak. Lába előtt kolumpgömbök egy növény tövén. Csőre görbe, merészen kémleli az eget. De hogy került rá a begombolt kabát? Azt hihetnénk, ez a pillanat kimaradt az életünkől, pedig itt van, most ez a jelen.

A győzelem

Apró füvek, homokbuckák a parton, a kéklő víz az éggel egybeolvad, kevés fény húzza meg a horizontot. A parton nyitott ajtó áll önmagában, felhő úszik át a nyíláson. A győzelem nem várat sokat magára, már az ajtó is fölvetta a homok és a tenger színeit.

A tanú

A távolban alkonyi fenyők sátra, ám az orrunk előtt valami borzalom. Hatalmas lövedék pihen a talpán, mintha nem tehetne semmiről. Ám előtte kibomlott belek és véres agydarab, pusztításban nem volt hiány. Valaki figyel, mert életben maradt, csak a szája kész elmondani, mi történt azon a napon.

A visszatérés

Csillagos az ég, éjszaka van, az erdő mozdulatlan. Az erkélyen barna fészek, középen három tojás tömörül. És akkor föl villan az ég egy darabja, madár száll a fészek fölé. De mintha már nem élne, csak testének vonalait adja vissza az egykor napfényes felhőkkel megrakott ég.

A levegő síksága

A völgy másik oldalán távoli hegyvonulat úszik a fényben, az égen felhők járnak szabadon. A völgy valóban itt kezdődik, ahol ez a dús fa áll, mint egyetlen lélegző levél. Nincs más a képen, hisz a levegőt oly nehéz meglátni, bármi más teljesen összezavarna.

A teljesség keresése

Őszi tájban kopasz fa, ágai levélereket mintáznak. Hűvös van, a nap a látóhatár peremére ért, a köd lassan ereszkedik a távoli tájakra. A teljesség akkor éri el az embert, ha nem akarja megkülönböztetni magát a tájtól, mert látja, a napnak, az évnek és az útnak is lassan vége van.

Plágium

Az asztalon fészek tojásokkal, egy fehér váza, mely fölött dús csokor körvonalai látszanak. A körvonal mögött tavaszi rét nyílik virágokkal s fehér szirmokban pompázó gyümölcsfával. A természet saját képét hordja minden virágban, így lesz önmaga legjobb utáinzata.

Kelet

Váza áll az asztalon, közepén betört belsejébe látunk. Más világ ez odabent. Meztelen nő áll bokáig a tenger vizében, sziklatömbre támaszkodva lesüti a szemét. A fény körbejárja, és ha elégedett, kelet felé távozik. Pedig csak egy üres szobában vagyunk, a falon vörös függöny lóg.

A tisztás

Kék függönyök között a kék tenger, s az ég sem más színű. Három nő áll háttal, kettőről könnyű vászon csúszik a vízbe, a harmadik meztelen. De mindhárom ugyanaz, a hajuk erről árulkodik. Kezükben virág, galamb és tojás, a harmadik széttárt karokkal a kitisztult végtelenbe tekint.

Mélyvizek

A tenger csendes és sima, nem jelez a felszín. A parti kőfal előtt kabátba bújtatott gipszszobor áll, szemei lehunyva, a kezét kesztyű fedí. Mellette madár áll a rönkfán, szeme éles, apró, mintha azt a pillanatot várná, mikor a tenger és a szobor egyazon oldalról mutatja meg magát.

A csúcok hívása

Az ablakon túl havas hegyek, az ablakban festő hegyi vászna áll. Kapcsolat a tájba, sőt, ugyanaz. A vászon közepén madárfej a szikla, ám a teste a hegy testében fogva marad. Előbb a képzelet mássza meg a hegyet, aztán a láb, mert valóságot akar őrizni az emlékezet.

Kincses sziget

Távoli hegyek csúcsa, lent víztükör, s előttünk a sziget temérdek növényi lakója. Csakhogy a levelek zöld galambok teste, melyek szárnyaikkal egy irányba repdesnek. De ha elindulnak, gyökerüket tépik ki, s ha el is jutnak a vízig, növényi testük kiszárad. Nem is tudják, micsoda kincs maradni.

A fekete mágia

Meztelen női gipszszobor áll a sziklák között, ám hastól lefelé él a nő. A felhők tiszták és fényesek, azt gondolhatnád, hogy veled történt valami. Csábít és eltaszít, mert ha csak félig látszik másnak, nem tudod, melyik fele az igazi. Hogyan is létezhetne egyszerre két egymásnak ellentmondó igazság.

Az emlékezet

Földön áll a vízszintes deszkapalánk, mellette nő gipszfeje, a haját pánt szorítja le, odébb egy gömbkolomp. A halánték szélén vér csorog az arcra, így lesz a gipsz élő figura. Az emlékezet átvérzi a mulandóság szobrait, hálásan őrzi az ősidők óta bolygó gondolat.

A kötőjel

A nap alkonyba száll a víz fölött, előle kék függöny takarja az asztalt, melyen tojások, cserépből kinőtt zöld madarak. A háttérben csupasz fa rajza magasodik, emitt piros könyv hever. Ha kivennénk a könyvből minden kötőjelet, ugyan mennyit változna a világ?

A félelem társai

Sziklacsúcsok, veszélyes felhők s a szirten növény leveleiből kinőtt bagolycsapat. Riadtan néznek minden irányba, mintha fenyegetés törne rájuk hamarosan. De nem látnak semmit, mert a félelem belülről emészti őket. Az nem adhat reményt, hogy mással nem történik ugyanez.

A mizantrópok

Az ég fenyegető szürke, mintha nem is felhők takarnák a napot. Fénycsík csak a horizonton dereng. Ez a táj embertelen, sötét függönyök nyílnak, majd azt is eltakarják, ami nem látható. Nincs még egy olyan színpad, amin kevesebb keresnivalója lenne az emberi lénynek.